

The Role of Virtual Social Networks on Academic Exchanges among Faculty Members (Case Study: Ilam University)

Fatemeh Beygi

Master's degree, Department of Knowledge and Information Science, Razi University, Kermanshah, Iran. Etlaat75@gmail.com

AhmadReza VarNaseri

PhD. Student, Department of Knowledge and Information Science, University of Tehran, Tehran, Iran. ahmadrezavarnaseri@gmail.com

Ali Shabani

Assistant Professor, Department of Knowledge and Information Science, University of Tehran, Tehran, Iran (**Corresponding author**). alishabani@ut.ac.ir

Samaneh Shadmanfar

PhD. Student, Department of Knowledge and Information Science, University of Tehran, Tehran, Iran. s.shadmanfar@ut.ac.ir

Abstract

Purpose: The study aims to investigate the role of social networks in facilitating academic exchanges among faculty members at Ilam University.

Method: The present study is applied in nature and was conducted using a survey method. The statistical population for this study consists of faculty members at Ilam University. The sample size was determined using the Cochran formula, resulting in a total of 127 participants. The Mirzaei Questionnaire (2016) was utilized to collect data. To determine the sample size within the categories, a stratified random sampling method was employed. To evaluate the validity of the questionnaire, experts in the relevant field frequently conducted assessments. The reliability of the questionnaire was measured using Cronbach's alpha coefficient, which was found to be 0.925, indicating high reliability. SPSS software was utilized for data analysis. To test the hypotheses, both the one-sample t-test and the Friedman test were employed.

Findings: The findings indicated that all faculty members utilize social networks. Notably, 48% of professors spend more than three hours a day on these platforms. Among the social networks referenced in the ResearchGate questionnaire, it was the most frequently used. The laptop is the most important tool for accessing social networks. The majority of respondents use both Persian and English. Based on the results obtained, the use of social networks can effectively enhance the knowledge of professors. According to the results, the most significant advantage of using social networks, as expressed by professors, was the ability to foster motivation for conducting research activities. Conversely, professors identified privacy concerns as the primary obstacle to utilizing social networks. The average score for the knowledge improvement component among faculty members is

Cite this article: Beygi . F., VarNaseri, A.R., Shabani, A. & Shadmanfar, S. (2024). The Role of Virtual Social Networks on Academic Exchanges among Faculty Members (Case Study: Ilam University). *Applied Scientometric Studies*, 1(2), p. 29-52.

Received: 2024-04-05 ; **Revised:** 2024-05-05 ; **Accepted:** 2024-06-10 ; **Published online:** 2024-05-18

© The Author(s).

Article type: Research Article

Published by: University of Qom.

4.09, which is significantly higher than the overall average of 3. Therefore, with 95% confidence, we can conclude that the effectiveness of using social networks to promote knowledge among faculty members is above average. The items associated with the knowledge promotion component have been ranked using the Friedman test. A comparison of the average ranks indicates that the significance and ranking of the mentioned components differ from one another with 95% confidence ($P < 0.05$).

Conclusion: The use of social networks is common among professors and the use of these networks can be effective in improving their knowledge. Considering the importance and role of social networks in establishing scientific exchanges between researchers, it is necessary to introduce these networks correctly. To help improve and effective productivity of these networks. The component of the influence of social networks in scientific exchanges showed that the use of social networks in scientific exchanges among faculty members of Ilam University is higher than average.

Keywords: Social networks, Scientific exchanges, Scientific communication, Scientific productions, Academic staff members of Ilam University.

نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی بر تبادلات علمی اعضای هیئت علمی (مورد مطالعه دانشگاه ایلام)

فاطمه بیگی

کارشناسی ارشد، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. Etlaat75@gmail.com

احمدرضا ورناصری

دانشجوی دکتری، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

ahmadrezavarnasari@gmail.com

علی شعبانی

استادیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول). alishabani@ut.ac.ir

سمانه شادمان‌فر

دانشجوی دکتری، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. s.shadmanfar@ut.ac.ir

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی در تبادلات علمی بین اعضای هیئت علمی دانشگاه ایلام

بود.

روش: پژوهش حاضر از نوع تحقیقات کاربردی بوده، و براساس ماهیت و روش، یک پژوهش توصیفی-پیمایشی است. روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای بوده و نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران ۱۲۷ نفر بدست آمد. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه میرزایی و همکاران (۱۳۹۵) استفاده شد. برای تعیین روایی پرسشنامه از روایی صوری و برای تعیین پایایی آن از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد و نمره پایایی پرسشنامه برابر با ۹۲۵٪ بدست آمد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار اسپس.اس.اس. و برای آزمون فرضیه‌ها از آزمون تی تک نمونه‌ای و آزمون فریدمن استفاده شده است.

یافته‌ها: همه اعضای هیئت علمی از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند و اساتید بیش از سه ساعت در روز از این شبکه‌ها استفاده می‌نمایند. از میان شبکه‌های اجتماعی، ریسرچ گیت بیشترین استفاده را دارد. لپ‌تاپ مهم‌ترین ابزار استفاده از شبکه‌های اجتماعی بود. اکثریت پاسخ‌گویان برای دسترسی به شبکه‌های اجتماعی از هر دو زبان یعنی فارسی و انگلیسی استفاده می‌کنند. مقایسه میانگین رتبه‌ها نشان می‌دهد که اهمیت و رتبه مولفه‌های تبادلات علمی، ارتقای دانش، مزایای استفاده از شبکه‌های اجتماعی، موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی مطرح شده با ۹۵٪ اطمینان با یکدیگر متفاوت است ($P < 0/05$). استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند در ارتقای دانش اساتید تأثیرگذار باشد. مهم‌ترین مزیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی ایجاد انگیزه برای انجام فعالیت‌های علمی بوده و نگرانی از حریم خصوصی، اصلی‌ترین مانع در استفاده

<https://apss.gom.ac.ir/>

استاد به این مقاله: بیگی، فاطمه؛ ورناصری، احمدرضا؛ شعبانی، علی؛ شادمان‌فر، سمانه (۱۴۰۳). نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی بر تبادلات

علمی اعضای هیئت علمی (مورد مطالعه دانشگاه ایلام). *مطالعات کاربردی علم‌سنجی*، ۱(۲)، ص ۲۹-۵۲.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۱۷؛ تاریخ اصلاح: ۱۴۰۳/۰۲/۱۶؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۲۱؛ تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۳/۰۴/۰۲

ناشر: دانشگاه قم

نوع مقاله: پژوهشی

© نویسندگان.

از شبکه‌های اجتماعی از نظر اساتید بود.

نتیجه‌گیری: استفاده از شبکه‌های اجتماعی در بین اساتید رایج است و استفاده از این شبکه‌ها می‌تواند در ارتقای دانش آنان تأثیر بگذارد. با توجه به اهمیت و نقش شبکه‌های اجتماعی در برقراری ارتباط و تبادلات علمی بین پژوهشگران، لازم است که این شبکه‌ها به‌درستی معرفی بشوند تا به ارتقاء و افزایش بهره‌وری مؤثر از این شبکه‌ها کمک کند. مؤلفه تأثیر شبکه‌های اجتماعی در تبادلات علمی نشان داد که استفاده از شبکه‌های اجتماعی در تبادلات علمی میان اعضای هیئت‌علمی دانشگاه ایلام از حد متوسط بالاتر است.

کلیدواژه‌ها: شبکه‌های اجتماعی علمی، تبادلات علمی، ارتباطات علمی، تولیدات علمی، اعضای هیئت علمی، دانشگاه ایلام.

۱. مقدمه

در عصر حاضر شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان یکی از بدیع‌ترین فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی ایجاد شده در قرن بیست و یکم محسوب می‌شود که توجه بسیاری از کاربران را به خود جلب کرده است (زارع ابراهیم‌آباد و میراسماعیلی، ۱۳۹۴). ارتباطات علمی^۱ یکی از انواع ارتباطات است که از طریق به‌کارگیری روش‌ها و ابزارهای ارتباطی و با هدف تبادل دانش و اطلاعات علمی انجام می‌شود (خزایی، ۱۳۹۰). در واقع ارتباطات علمی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین و موثرترین ابزارهای دانشگاهی برای توسعه علم و دانش در جامعه اطلاعاتی محسوب شده و زمینه‌ساز ایجاد انسجام و هماهنگی در جامعه علمی است (پرهام‌نیا و همکاران، ۱۳۹۵). ارتباطات علمی به پژوهشگران در دریافت بازخورد و نظر دیگران درباره اثر خود و آشنایی و همگامی با پیشرفت‌های جدید علمی کمک می‌کند و منجر به شناخت افراد و گروه‌های تاثیرگذار و بهره‌گیری از آن می‌شود (خزایی، ۱۳۹۰)

با ظهور وب ۲ شیوه‌های اشاعه اطلاعات شکل تازه‌ای به خود گرفته است. سهولت دسترسی به اطلاعات علمی به شیوه‌های سنتی و روزآمدسازی آن موجب شده تا پژوهشگران از شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان محمول‌های نوین اشاعه اطلاعات استقبال کنند (منصور کیانی و همکاران، ۱۳۹۸). با افزایش محبوبیت رسانه‌های اجتماعی، اغلب پژوهشگران با استفاده از خدمات ارائه شده در این شبکه‌ها، به تبادلات علمی می‌پردازند که منجر به افزایش ارتباطات علمی پژوهشگران می‌شود (دولانی و همکاران، ۱۳۹۸). شبکه‌های اجتماعی به منظور پیشبرد اهداف علمی و افزایش همکاری میان دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی به وجود آمده و در روش‌های دسترسی به منابع علمی، تبادل یافته‌ها و به‌طور کلی فعالیت‌های علمی تغییراتی ایجاد کرده‌اند (میرزایی و همکاران، ۱۳۹۵). براساس شواهد موجود، عضویت پژوهشگران در شبکه‌های اجتماعی علمی و به اشتراک‌گذاری مقالات یا پیوندهای مربوط به دسترسی آنها و میزان بازبایی اینگونه مقالات از طریق موتورهای جستجو افزایش یافته که باعث دسترسی بیشتر به مقالات و افزایش بهبود بازدید از آنها شده است. گرچه بررسی‌های پیشین نشان می‌دهد که کاربران از شبکه‌های اجتماعی با هدف سرگرمی استفاده می‌کنند؛ اما به دلیل کارکردهای ارتباطی و تعاملاتی، از مزایای زیادی برخوردار هستند که بهره‌برداری از آنها می‌تواند باعث ارتقاء در زمینه مورد استفاده شود. در مقابل، عدم استفاده از شبکه‌های مجازی و نادیده گرفتن آنها، باعث عدم گسترش روابط بین‌المللی و در واقع باعث عدم توانایی پژوهشگران در استفاده از ابزارهای ارتباطی علمی و به دنبال آن عقب‌ماندگی جامعه از نظر علمی شود. از طرف دیگر، میزان

حضور کشورها در این محیط نشانه‌ای از توسعه فناوری و گسترش علم و دانش در آن کشورها است و از جمله شاخص‌هایی بوده که براساس آن کشورها از نظر علمی درجه‌بندی می‌شوند و جایگاهی برای آن‌ها از نظر توسعه در نظر گرفته می‌شود. از طرفی، اساتید دانشگاه در زمره کسانی هستند که از شبکه‌های اجتماعی استفاده کرده و جزو افراد تاثیرگذار در جامعه محسوب می‌شوند. بنابراین، نیاز به این شبکه‌ها برای آنان مهم است (میرزایی و همکاران، ۱۳۹۵). با رشد و توسعه اینترنت و دسترسی همگانی به آن شاهد پیدایش شبکه‌های اجتماعی هستیم که کاربران زیادی را در سراسر جهان به خود جلب کرده است (شریفی و همکاران، ۱۳۹۸). این شبکه‌ها در شئون مختلف زندگی ما تاثیرگذار بوده (Khajeheianet & et al., 2020) و زمینه‌ساز تبادل و اشتراک اطلاعات در میان کاربران مختلف هستند.

در دهه اخیر همکاری‌های علمی دانشمندان در حوزه‌ها و رشته‌ها مختلف در کشورهای مختلف روندی افزایشی داشته است (زونگ^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). افزایش همکاری‌های علمی با پیشرفت‌های فناوری همزمان بوده و این خود از عوامل تغییر در روش انجام تحقیق و دسترسی به یافته‌های سایر دانشمندان به‌شمار می‌آید. با توجه به ارتباطات گسترده جهانی از طریق اینترنت، پژوهشگران نیز مانند سایر افراد برای معرفی فعالیت‌ها و تولیدات علمی خود از شبکه‌های اجتماعی استفاده فراوان می‌برند. این امر برای معرفی پژوهشگران به جامعه علمی و دریافت بازخورد درباره تولیدات علمی آن‌ها بسیار راه‌گشاست (جاکونماکی، مولر و براک^۲، ۲۰۱۷). در این میان برخی از شبکه‌های اجتماعی به علت حمایت از پژوهشگران و پشتیبانی از فعالیت‌های علمی، شهرت بالایی در جامعه علمی پیدا کردند. این شبکه‌های اجتماعی علمی، ارتباطات حرفه‌ای را نیز تسهیل کرده‌اند. در این شبکه‌ها امکان به‌اشتراک‌گذاری اطلاعات با استفاده از ابزارهای ارتباطی برای اهداف حرفه‌ای و علمی وجود دارد. درحالی‌که در شبکه‌های اجتماعی عمومی، هدف از اشتراک‌گذاری اطلاعات لزوماً اهداف حرفه‌ای نیست (اسمیت و گالیکانو^۳، ۲۰۱۵). شبکه‌های اجتماعی علمی با این پیش‌فرض که ارتباطات علمی میان دانشمندان می‌تواند منجر به توسعه علم گردد، به وجود آمده‌اند (زونگ و همکاران، ۲۰۱۹).

رشد روزافزون شبکه‌های اجتماعی در زمینه‌های تحقیقاتی و پژوهشی و همچنین آموزشی و گستردگی خدمات این نوع شبکه‌ها و نقشی که در توسعه و تسهیل فعالیت‌های علمی و پژوهشی دارد، باعث شده که بسیاری از افراد و عالمان علمی به عضویت و ایجاد پروفایل تخصصی در این

1. Zong

2. Jaakonmaki, Muller & Brock

3. Smith & Galicano

شبکه‌ها تمایل داشته باشند و از خود رغبت نشان دهند. شبکه‌های اجتماعی از جمله ابزارهایی هستند که از طریق انتقال دانش مفید و سالم می‌توانند در رشد و توسعه کشور نقش ایفا کنند. این شبکه‌ها به‌خصوص شبکه‌های علمی به دلیل کارکرد خاصی که در محیط‌های آموزشی و پژوهشی دارند، باید همیشه پویا باشند. با اشتراک‌گذاری اطلاعات در شبکه‌های اجتماعی، نه تنها دسترسی افراد به اطلاعات بیشتر شده، بلکه باعث شناخته شدن و معرفی بیشتر پژوهشگران و انتشاراتشان نیز می‌شود و موجب تسهیل برقراری ارتباط بین پژوهشگران و بهبود کیفیت پژوهشی و پیشبرد اهداف علمی آن‌ها می‌شود؛ بنابراین، اشتراک‌گذاری دانش عاملی مهم در حفظ حیات این شبکه‌ها و پیشبرد سریع‌تر و آسان‌تر امور پژوهشی به حساب می‌آید.

شبکه‌های اجتماعی پیوسته به‌عنوان راهی مناسب و کارآمد جهت دستیابی، اشتراک و تبادل دانش بین افراد معرفی شده‌اند. این شبکه‌ها را در یک دسته‌بندی کلی می‌توان به دو گروه عمومی نظیر فیس‌بوک و توئیتر و تخصصی مثل ریسرچ گیت و آکادمیا تقسیم کرد. شبکه‌های اجتماعی علمی جزو شبکه‌های تخصصی شناخته می‌شوند و می‌توانند قابلیت‌های اساسی را برای فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی محققان ارائه کنند. این نوع شبکه‌های اجتماعی، مجراهای اطلاع‌یابی را جهت آموزش، متنوع و گسترده می‌سازند؛ به‌گونه‌ای که افراد می‌توانند بدون صرف وقت و هزینه جهت رفت‌وآمد برای حضور در محیط آموزشی، با متخصصان و پژوهشگران رشته‌های مختلف در تعامل باشند و اطلاعات و دانش خود را سریع‌تر و به آسانی به دست آورند (اصنافی و همکاران، ۱۳۹۴). در مطالعات خارج از کشور علاوه بر مصادیق گفته شده، به سایر مصادیق ارتباطات علمی همچون ارتقاء دانش، جست‌وجوی اطلاعات، و همکاری‌های پژوهشی نیز پرداخته شده است (لبافی و همکاران، ۱۳۹۸). با توجه به اهمیت شبکه‌های اجتماعی و نقش غیرقابل انکار آن در افزایش تبادلات علمی و ارتقای دانش اساتید و اهمیت تعامل و مشارکت علمی در محیط وب و بهره‌گیری از شبکه‌های اجتماعی، شناخت این شبکه‌ها نخستین گام در استفاده از آن‌ها است، اما تاکنون مطالعه مستقلی در این زمینه انجام نشده است، در این راستا، هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی اهمیت شبکه‌های اجتماعی و نقش آن در افزایش تبادلات علمی اعضای هیئت علمی دانشگاه ایلام است.

۲. پیشینه و مبانی نظری

استفاده از شبکه‌های اجتماعی روزبه‌روز در حال افزایش است. گسترش شبکه‌های اجتماعی و دستیابی به ابزارها جهت برقراری ارتباط سبب شده است تا پژوهشگران جنبه‌های مختلف این پدیده را مورد بررسی قرار دهند. نظریه شبکه اجتماعی از نظریه جامعه‌شناختی متفاوت‌تر است که جامعه را متشکل از افراد می‌داند. در نظریه شبکه اجتماعی، نقطه عزیمت، پیوندها و روابط گره‌های موجود در

شبکه است. گره‌ها منابع مادی و غیرمادی در درون شبکه را به جریان انداخته و حیات آن را تداوم می‌بخشد. آنچه شبکه اجتماعی مجازی را از شبکه فیزیکی متمایز می‌کند، نه بنیان‌های تئوریک آن، بلکه متفاوت بودن بستر و سازوکارهای ارتباطی شیوه‌های تعامل است. شبکه اجتماعی مجازی، یکی از بسترهای زندگی در عصر اطلاعات است که روابط رسمی از آن رخت برسته و تعامل در آن آسان‌تر، و از دغدغه‌های جاری در فضای فیزیکی صورت می‌گیرد. در اولین نگاه امکان دارد شبکه‌های اجتماعی به جزیره‌های جدا از هم به نظر بیاید، اما در حقیقت این شبکه‌ها از طریق پل‌های مختلفی به هم اتصال پیدا می‌کنند و باعث به‌وجود آمدن نیروهای عظیمی می‌شود (خانگی و بابایی، ۱۳۹۰). شبکه‌های اجتماعی مجازی، به‌عنوان جوامع آنلاین، حاصل تعامل بین گروه‌های هم‌فکر و دوستان است و از ویژگی بارز بودن و عدم تمرکز برخوردار هستند. بدین معنا که آسیب دیدن یک عنصر یا گره در شبکه، آن را متلاشی نمی‌کند، بلکه شبکه‌های اجتماعی مدام به بازسازی و ترمیم خود می‌پردازند. برخی معتقدند که سایت‌های دوست‌یابی اولین شبکه‌های اجتماعی اینترنتی هستند. مفهوم شبکه‌های اینترنتی با قالب امروزی اولین بار در سال ۱۹۶۰ در دانشگاه ایلی نویز در ایالات متحده آمریکا مطرح شد. بعد از آن اولین شبکه اینترنتی مدرن در سال ۱۹۹۷ راه‌اندازی شد که به کاربران امکان عضویت و آشنایی با دیگر اعضا را می‌داد. از شبکه اجتماعی مجازی تعاریف متعددی ارائه شده است، از جمله شبکه‌های اجتماعی مجازی سرویس‌های مبتنی بر وب می‌باشند که با کمک ویژگی‌های وب ۲ که کاملاً تعاملی هستند، بدون توجه به مرز، زبان، جنس، اجازه تعامل و تبادل اطلاعات را به‌صورت گسترده، ارزان و سریع در اختیار کاربران قرار می‌دهد. یکی از مهم‌ترین خصوصیات عصر جدید، محوریت علم در زندگی می‌باشد، این مسئله باعث شده که فعالیت‌های علمی در انواع نهادهای اجتماعی مانند دانشگاه‌ها، مراکز علمی و پژوهشی به یکی از فعالیت‌های اصلی انسان معاصر تبدیل شود (پلویی و نقشینه، ۱۳۹۵).

شبکه‌های اجتماعی متشکل از گره‌هایی (افراد) است که به‌وسیله وابستگی‌ها به یکدیگر مرتبط شده‌اند. این وابستگی‌ها می‌تواند اهداف، آرمان‌ها، مسائل مادی و همین‌طور مسائل دینی باشد. نوع ارتباط نیز به این وابستگی‌ها و همچنین افراد وابسته متکی است. افراد وارد این ارتباط شده و تأثیر متقابلی بر این ارتباط دارند (حیدری و شاوردی، ۱۳۹۲). شبکه‌های اجتماعی سایت یا مجموعه سایت‌هایی است که کاربران آن دوست دارند علاقه‌مندی‌ها، افکار و فعالیت‌های خود را با دیگران و دیگران با آنان به اشتراک بگذارند (عدلی‌پور، قاسمی و میرتبار، ۱۳۹۳).

به‌عنوان جمع‌بندی از تعاریف بالا، شبکه‌های اجتماعی مجازی سرویس‌های مبتنی بر وب هستند که با کمک ویژگی‌های وب ۲ که کاملاً تعاملی می‌باشند، بدون توجه به مرز، زبان، و جنس،

اجازه تعامل و تبادل اطلاعات به صورت گسترده، ارزان و سریع را به کاربران می‌دهند (ماه‌پیشانیان، ۱۳۸۹؛ به نقل از: مرادی، ۱۳۹۰). در کتاب «جنگ نرم در فضای رسانه و سایبر» در مورد انگیزه‌های مخاطبان در پیوستن به شبکه‌های اجتماعی چنین آمده است: مسئله اصلی در شبکه‌های اجتماعی عبارت است از: تحلیل انگیزه‌هایی که مردم را به پیوستن به آن‌ها سوق می‌دهد. انگیزه‌های متفاوتی مردم را به سوی شبکه سوق می‌دهد. تبادل اطلاعات مهم‌ترین عامل موفقیت اینگونه شبکه‌ها می‌باشد. امکان تبادل اطلاعات در شبکه‌های اجتماعی مجازی، اجازه شکل‌گیری مباحث و گفتگوهای راجع به مسائل و مشکلات متفاوت را می‌دهد. در حقیقت، شبکه‌های مذکور بهتر از تشکیلات سنتی می‌تواند محیطی پویاتر در راستای ایجاد ابتکار و تبادل اطلاعات را فراهم کند. جنبه اجتماعی دومین انگیزه در این زمینه می‌باشد، در واقع اعضای شبکه نه تنها بر محتوا، بلکه بر ترویج جنبه‌های اجتماعی تاکید دارند.

تبادل اطلاعات را عصاره علم تعریف می‌کنند که نقش حیاتی در زندگی افراد دارد. امروزه به دلیل پیشرفت سریع فناوری، فاصله مکانی به‌عنوان چشمگیرترین مانع تبادل اطلاعات تقریباً به طور کامل فروریخته است. در نتیجه فرصت خوبی برای افراد فراهم می‌شود، تا دیگران را در جریان افکار و عقاید خویش قرار دهد و در عین حال از افکار و عقاید سایرین نیز مطلع شود.

بیرانوند و بیرانوند (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «نقش و کارکرد شبکه‌های اجتماعی علمی در معرفی و انتشار تولیدات علمی»، نشان دادند که با توجه به نقش مثبت شبکه‌های اجتماعی علمی در افزایش شاخص‌های علم‌سنجی، مسئولان دانشگاه‌ها و موسسات تحقیقاتی نه تنها باید پژوهشگران را به استفاده از شبکه‌های اجتماعی علمی تشویق کنند و نحوه انجام آن را آموزش دهند، بلکه باید تاثیر و شناخت واحدهای پژوهشی مربوطه خود را نیز افزایش دهند.

مرادویسی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «نقش شبکه‌های اجتماعی در ارتباطات علمی دانشجویان و اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی»، دریافتند که استفاده از شبکه‌های اجتماعی علمی در ارتباطات علمی کاربران مؤثر بوده است. برگزاری کارگاه‌های آموزشی در خصوص معرفی قابلیت‌های این شبکه می‌تواند به افزایش بهره‌وری مؤثر از این شبکه‌ها در همه ابعاد ارتباطات علمی کمک نمایند.

دستیار و همکاران (۱۳۹۹) نیز در پژوهشی با عنوان «نقش رسانه‌های اجتماعی در ارتباطات علمی اعضای هیئت علمی دانشگاه مازندران و تاثیر آن بر تولیدات علمی آنان» نشان دادند که بین نقش رسانه‌های اجتماعی و تولیدات علمی رابطه معنی داری وجود دارد. رسانه‌های اجتماعی علمی در ارتباطات علمی اعضای هیئت علمی نقش مؤثری را ایفا کرده‌اند که این نقش مؤثر منجر به افزایش

ارتباطات علمی آن‌ها می‌گردد.

گلینی مقدم و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «نقش رسانه‌های اجتماعی در ارتباطات علمی اعضای هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی» نشان دادند که میانگین استفاده از انواع رسانه‌های اجتماعی ۲٪ پایین‌تر از حد متوسط بوده و ارتباطات علمی اعضای هیئت علمی دانشگاه علامه در گوگل اسکالر بیشتر از سایر رسانه‌ها بوده است.

امینی (۱۳۹۴) در پژوهشی دریافتند که کتابداران کتابخانه مرکزی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران کمتر از شبکه‌های اجتماعی به صورت کاربردی استفاده می‌کنند، و استفاده از شبکه‌های اجتماعی باعث ارتقای علمی و ارتقای شغلی آن‌ها نمی‌شود.

مارتین^۱ و همکاران (۲۰۲۴) در پژوهشی با عنوان «نقش شبکه‌های اجتماعی در ارتباطات در جامعه تحقیقات علمی» دریافتند که شبکه‌های اجتماعی در سال‌های اخیر به سرعت رشد کرده و امکان استفاده از فناوری‌های وب اجتماعی را فراهم آورده‌اند. وجود نمایه در شبکه‌های اجتماعی به محققان این امکان را می‌دهد که شناخت بیشتری داشته باشند.

باردکی^۲ و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «چگونگی کاربرد شبکه‌های اجتماعی دانشگاهی توسط پژوهشگران» شبکه‌های اجتماعی علمی مندلی، ریسرچ گیت، لینکدین، آکادمیا و زوترو را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که با وجود استفاده گسترده از این شبکه‌ها، اما ابزار مناسبی برای اشتراک دانش در بین پژوهشگران نیستند.

پاریه‌وری و کوماری^۳ (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی آگاهی و استفاده اعضای هیئت علمی و دانشجویان موسسه فناوری ده‌آباد هندوستان از شبکه‌های اجتماعی علمی پرداختند. نتایج نشان داد ۸۵ درصد از پاسخ‌دهندگان دارای حساب شبکه اجتماعی مانند آکادمیا، ریسرچ گیت، لینکدین، ایمپکت استوری و مندلی هستند که بیشترین استفاده‌کنندگان از لینکدین و سپس ریسرچ گیت استفاده کرده‌اند.

عاصمی و مارگام^۴ (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «شبکه‌های اجتماعی علمی آکادمیک برای پژوهشگران دانشگاه مرکزی دهلی: مطالعه موردی درباره ریسرچ گیت و آکادمیا» نشان دادند که پژوهشگران از آکادمیا بیشتر برای به اشتراک‌گذاری پژوهش‌های علمی و از ریسرچ گیت عمدتاً برای ارتباط با دیگر پژوهشگران استفاده می‌کنند. عدم امنیت داده‌های پژوهشگران از جمله نگرانی‌های

1. Martin

2. Baradki

3. Parihori & Kumari

4. Asami & Margam

اصلی آن‌ها معرفی شد. همچنین استفاده از این شبکه‌ها در هند نسبت به کشورهای توسعه‌یافته به‌کندی پیش می‌رود.

آکچاییر^۱ (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی چرایی استفاده یا عدم استفاده اعضای هیئت علمی از شبکه‌های اجتماعی در زمینه آموزش پرداختند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که تقریباً نیمی از اعضای هیئت علمی که دارای یک حساب کاربری در شبکه‌های اجتماعی بودند، از این شبکه‌ها برای اهداف آموزشی استفاده می‌کنند. انگیزه اصلی آنها در استفاده از چنین شبکه‌هایی، امکان ایجاد ارتباط سریع و موثر با پژوهشگران دیگر بود. از سویی، انگیزه اعضایی که از این شبکه‌ها استفاده نمی‌کردند، نگرانی از نقض حریم خصوصی عنوان شد.

العوفی و فولتن^۲ (۲۰۱۴) در پژوهشی نشان دادند که استفاده از ابزارهای شبکه اجتماعی برای ارتباطات علمی غیررسمی در حال رشد است و در مورد تأثیر ابزارهای شبکه اجتماعی روی ارتباطات غیررسمی، سودمندی وجود دارد. حدود یک‌سوم پاسخ‌دهندگان هرگز از ابزارهای اجتماعی برای ارتباطات علمی غیررسمی استفاده نمی‌کنند.

۳. سوالات پژوهش

(۱) آیا استفاده از شبکه‌های اجتماعی در تبادلات علمی بین اعضای هیئت علمی دانشگاه ایلام مؤثر است؟

(۲) آیا استفاده از شبکه‌های اجتماعی در ارتقاء دانش اعضای هیئت علمی دانشگاه مؤثر است؟

(۳) از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه ایلام چه مزایایی در استفاده از شبکه‌های اجتماعی در فعالیت‌های علمی وجود دارد؟

(۴) از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه ایلام چه موانعی در استفاده از شبکه‌های اجتماعی وجود دارد؟

۴. روش پژوهش

پژوهش حاضر از دسته مطالعات پیمایشی - تحلیلی است. جامعه پژوهش شامل کلیه اعضای هیئت علمی دانشگاه ایلام شامل ۱۹۹ نفر است. برای تعیین اندازه نمونه از فرمول کوکران استفاده شده و حجم نمونه برابر با ۱۲۷ نفر بدست آمد. روش نمونه‌گیری در این پژوهش روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای است. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه استاندارد میرزایی و همکاران (۱۳۹۵) بوده

1. Akcayir

2. Al-Awfi & Fulton

که بخش اول مربوط به اطلاعات جمعیت‌شناختی و بخش دوم سؤالات اصلی پژوهش است که براساس طیف لیکرت و در مقیاس «خیلی کم تا خیلی زیاد» تنظیم شده است. برای سنجش اعتبار پرسش‌نامه از اعتبار صوری که غالباً با نظر متخصصین در حوزه مورد مطالعه انجام می‌شود، و جهت سنجش پایایی پرسش‌نامه از آلفای کرونباخ استفاده شده است. پایایی متغیرهای اصلی پژوهش از طریق آلفای کرونباخ به دست آمد (جدول ۱). میزان آلفای کرونباخ در این مطالعه برابر با ۹۲۵٪ برآورد شد. تجزیه و تحلیل داده‌های این پژوهش با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی صورت گرفته که در سطح آمار توصیفی، یافته‌ها با استفاده از شاخص‌های آماری نظیر شاخص مرکزی میانگین، انحراف معیار، و درصد تجمعی ارائه شدند. در بخش آمار استنباطی برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS استفاده شده و برای آزمون فرضیه‌ها از آزمون تی تک نمونه‌ای و آزمون فریدمن استفاده شده است.

جدول ۱- گزارش آلفای کرونباخ برای سنجش پایایی پرسشنامه

ابعاد	تعداد گویه‌ها	آلفای کرونباخ
تبادلات علمی	۹	۰/۸۹۹
ارتقای دانش	۸	۰/۸۸۲
مزایای استفاده از شبکه‌های اجتماعی	۸	۰/۸۵۷
موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی	۱۰	۰/۸۱۲
کل پرسش‌نامه	۳۵	۰/۹۲۵

۵. یافته‌ها

مطابق جدول (۱)، مقدار آلفای کرونباخ برای هر چهار بعد پرسشنامه، بالای ۰/۷ بدست آمده و بیانگر این است که گویه‌های مربوط به هر بعد از همسانی درونی و پایایی خوب و قابل قبولی برخوردارند.

همچنین مقدار آلفای کرونباخ برای ۳۵ گویه مربوط به کل پرسشنامه برابر با ۰/۹۲۵ بدست آمده است. مقدار آلفای بدست آمده بیشتر از ۰/۷ بوده و بدین معناست که این گویه‌ها از همسانی درونی و پایایی خوب و قابل قبولی برخوردارند.

۵-۱. آمار توصیفی متغیرهای جمعیت‌شناختی

در این پژوهش ۱۲۷ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه ایلام که همگی دارای مدرک دکتری هستند و از شبکه‌های اجتماعی نیز استفاده می‌کنند، شرکت کرده‌اند.

جدول ۲- توزیع فراوانی متغیرهای جمعیت‌شناختی

متغیر	گروه	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	زن	۴۷	۳۷
	مرد	۸۰	۶۳
میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی	بین نیم تا یک ساعت	۲	۱/۶
	بین یک تا دو ساعت	۱۸	۱۴/۲
	بین دو تا سه ساعت	۴۶	۳۶/۲
	بیش از سه ساعت	۶۱	۴۸
شبکه‌های اجتماعی مورد استفاده غالب	ریسرچ گیت	۵۰	۳۹/۴
	لینکدین	۴۰	۳۱/۵
	آکادمیا	۲۱	۱۶/۵
	فیس‌بوک	۱۶	۱۲/۶
ابزارهای مورد استفاده برای دسترسی به شبکه‌های اجتماعی	تلفن همراه	۲۲	۱۷/۳
	رایانه	۲۳	۱۸/۱
	لپ‌تاپ یا نوت‌بوک	۶۴	۵۰/۴
	تبلت یا آی‌پد	۱۸	۱۴/۲
زبان مورد استفاده هنگام دسترسی به شبکه‌های اجتماعی	فارسی	۱۶	۱۲/۶
	انگلیسی	۱۱	۸/۷
	هر دو	۱۰۰	۷۸/۷

مطابق جدول (۲)، از بین ۱۲۷ نفری که در این پژوهش شرکت کرده‌اند، ۴۷ نفر (۳۷٪) زن و ۸۰ نفر (۶۳٪) مرد هستند. میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای ۲ نفر (۱/۶٪) نیم تا یک ساعت، برای ۱۸ نفر (۱۴/۲٪) بین یک تا دو ساعت، برای ۴۶ نفر (۳۶/۲٪) بین دو تا سه ساعت و برای ۶۱ نفر (۴۸٪) بیش از سه ساعت می‌باشد. ۵۰ نفر (۳۹/۴٪) از شبکه اجتماعی ریسرچ گیت، ۴۰ نفر (۳۱/۵٪) از لینکدین، ۲۱ نفر (۱۶/۵٪) از شبکه اجتماعی آکادمیا و ۱۶ نفر (۱۲/۶٪) از فیسبوک استفاده می‌کنند.

برای دسترسی به شبکه‌های اجتماعی، ۲۲ نفر (۱۷/۳٪) از تلفن همراه، ۲۳ نفر (۱۸/۱٪) از رایانه، ۶۴ نفر (۵۰/۴٪) از لپ‌تاپ یا نوت‌بوک و ۱۸ نفر (۱۴/۲٪) از تبلت یا آی‌پد استفاده می‌کنند.

هنگام دسترسی به شبکه‌های اجتماعی، ۱۶ نفر (۱۲/۶٪) از زبان فارسی، ۱۱ نفر (۸/۷٪) از زبان انگلیسی و ۱۰۰ نفر (۷۸/۷٪) از هر دو زبان استفاده می‌نمایند.

۵-۲. آمار استنباطی

برای بررسی سؤالات پژوهش، ابتدا نرمال بودن متغیرهای تبادلات علمی بین اعضای هیئت علمی، ارتقای دانش بین اعضای هیئت علمی، مزایا و موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی را بررسی می‌شوند. باید به این نکته توجه شود که آزمون‌های نیکویی برازش کولموگروف اسمیرنوف و شاپیروویلیک^۱ به انحراف از توزیع نرمال بسیار حساس هستند، در نتیجه در نمونه‌های با حجم زیاد، ممکن است این آزمون‌ها توزیع متغیر موردنظر را غیرنرمال نشان دهند؛ بنابراین، زمانی که حجم نمونه زیاد است (بیشتر از ۱۰۰ تا)، بهتر است برای بررسی نرمال بودن داده‌ها از شاخص‌های چولگی و کشیدگی استفاده شود. در مورد آزمون‌های نیکویی برازش کولموگروف اسمیرنوف و شاپیرو ویلیک، چنانچه سطح معناداری از سطح خطای ۰/۰۵ بیشتر باشد، با اطمینان ۹۵٪ نرمال بودن داده‌ها را می‌پذیریم. در مورد شاخص‌های چولگی و کشیدگی، چنانچه مقدار هر دو شاخص بین ۱- و ۱+ باشد، نرمال بودن داده‌های آن متغیر را تأیید می‌شود.

مطابق جدول (۳)، چون سطح معناداری گزارش شده برای متغیرهای تبادلات علمی بین اعضای هیئت علمی، ارتقای دانش بین اعضای هیئت علمی، مزایا و موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی از سطح خطای ۰/۰۵ کمتر است، پس با اطمینان ۹۵٪ نرمال بودن توزیع این متغیرها رد می‌شود. اما چون حجم نمونه پژوهش (۱۲۷ مورد) از ۱۰۰ بیشتر است، پس نباید به نتایج آزمون بسنده کرد و نتایج شاخص‌های چولگی و کشیدگی را مدنظر قرار داد. از آنجایی که مقدار شاخص‌های چولگی و کشیدگی برای متغیرهای تبادلات علمی بین اعضای هیئت علمی، ارتقای دانش بین اعضای هیئت علمی، مزایا و موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی بین ۱- و ۱+ می‌باشد، می‌توان نرمال بودن توزیع این متغیرها را پذیرفت. بنابراین، نرمال بودن داده‌های مربوط به متغیرهای تبادلات علمی و ارتقای دانش بین اعضای هیئت علمی و همچنین مزایا و موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی، تأیید می‌شود.

جدول ۳- نتایج سنجش نرمال بودن توزیع متغیرهای کمی پژوهش

متغیر	درجه آزادی	آماره کولموگروف اسمیرنوف	چولگی	کشیدگی	سطح معناداری (P-value)
تبادلات علمی بین اعضای هیئت علمی	۱۲۷	۰/۱۵۸	-۰/۲۰	-۰/۵۱	۰/۰۰۰
ارتقای دانش بین اعضای هیئت علمی	۱۲۷	۰/۱۶۶	-۰/۲۸	-۰/۲۴	۰/۰۰۰
مزایای استفاده از شبکه‌های اجتماعی	۱۲۷	۰/۱۹۳	-۰/۱۰	۰/۳۷	۰/۰۰۰
موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی	۱۲۷	۰/۱۲۱	۰/۲۸	۰/۰۴	۰/۰۰۰

1. Kolmogorov Swirnov & Shapirowil

۵-۳. سؤالات پژوهش

سوال اول: آیا استفاده از شبکه‌های اجتماعی در تبادلات علمی بین اعضای هیئت علمی دانشگاه ایلام موثر است؟

جهت بررسی سؤال اول پژوهش، میانگین نمره مؤلفه تبادلات علمی بین اعضای هیئت علمی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای با حد متوسط که برابر با عدد ۳ در نظر گرفته می‌شود، مقایسه شد تا مشخص شود میزان تاثیرگذاری استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر تبادلات علمی بین اعضای هیئت علمی، از حد متوسط بزرگ‌تر، کوچک‌تر یا برابر با آن است. مطابق جدول (۴)، میانگین مولفه تبادلات علمی بین اعضای هیئت علمی برابر با ۴/۱۷ می‌باشد که به شکل معناداری از حد متوسط (۳) بالاتر است. بنابراین، با اطمینان ۹۵٪ می‌توان نتیجه گرفت که میزان تاثیرگذاری استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر تبادلات علمی بین اعضای هیئت علمی از حد متوسط بیشتر است ($P < 0/05$).

جدول ۴- نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی تاثیرگذاری استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر متغیرهای پژوهش

مؤلفه	تعداد نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	حد متوسط	آماره t	درجه آزادی (Df)	سطح معناداری (P-value)
تبادلات علمی بین اعضای هیئت علمی	۱۲۷	۴/۱۷	۰/۵۷	۳	۳۳/۰۳۴	۱۲۶	۰/۰۰۰
ارتقای دانش بین اعضای هیئت علمی	۱۲۷	۴/۰۹	۰/۵۵	۳	۲۲/۲۹۰	۱۲۶	۰/۰۰۰
مزایای استفاده از شبکه‌های اجتماعی	۱۲۷	۴/۰۲	۰/۵۲	۳	۲۲/۱۹۹	۱۲۶	۰/۰۰۰
موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی	۱۲۷	۳/۷۷	۰/۵۸	۳	۱۵/۰۳۴	۱۲۶	۰/۰۰۰

مطابق جدول (۵)، گویه‌های مربوط به مولفه تبادلات علمی، توسط آزمون فریدمن رتبه‌بندی شده‌اند. مقایسه میانگین رتبه‌ها نشان می‌دهد که اهمیت و رتبه مولفه‌های مطرح شده با اطمینان ۹۵٪ با یکدیگر یکسان است. به عبارتی، هر ۹ گویه مربوط به تبادلات علمی از نظر پاسخگویان از اهمیت یکسانی برخوردار می‌باشند ($P > 0/05$).

جدول ۵- نتایج آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به مولفه تبادلات علمی

گویه‌ها	میانگین رتبه	میانگین	انحراف استاندارد	آماره مجذور کای	درجه آزادی (Df)	سطح معناداری (P-value)
از شبکه‌های اجتماعی به منظور برقراری ارتباط با اساتید داخلی و خارجی استفاده می‌کنم.	۵/۱۴	۴/۲۱	۰/۷۵	۵/۲۱۲	۸	۰/۷۳۵
از شبکه‌های اجتماعی به منظور شناسایی و تماس با محققان مختلف استفاده می‌کنم.	۵/۰۳	۴/۱۸	۰/۷۸			
از شبکه‌های اجتماعی به منظور مشارکت پژوهشی استفاده می‌کنم.	۵/۲۰	۴/۲۴	۰/۷۷			

سطح معناداری (P-value)	درجه آزادی (Df)	آماره مجذور کای	انحراف استاندارد	میانگین رتبه	میانگین رتبه	گویه‌ها
			۰/۸۰	۴/۱۵	۵	از شبکه‌های اجتماعی به‌منظور اشتراک منابع علمی استفاده می‌کنم.
			۰/۷۳	۴/۱۴	۴/۸۸	از شبکه‌های اجتماعی به‌منظور تبادل مدارک یا منابع اطلاعاتی در موضوعات علمی مورد نظر استفاده می‌کنم.
			۰/۷۱	۴/۱۸	۵/۰۱	از شبکه اجتماعی مجازی به‌منظور ارائه سؤال و درخواست پاسخ در موضوعات علمی استفاده می‌کنم.
			۰/۸۵	۴/۰۹	۴/۸۰	از شبکه‌های اجتماعی به‌منظور پیدا کردن مواد و منابع مرتبط علمی استفاده می‌کنم.
			۰/۷۵	۴/۱۷	۴/۹۹	از شبکه‌های اجتماعی به‌منظور انتشار فعالیت‌های علمی استفاده می‌کنم.
			۰/۷۵	۴/۱۵	۴/۹۵	از شبکه‌های اجتماعی به‌منظور ارائه یا کسب اطلاعات به‌روز علمی استفاده می‌کنم.

سوال دوم: آیا استفاده از شبکه‌های اجتماعی در ارتقای دانش اعضای هیئت علمی دانشگاه ایلام موثر است؟

برای بررسی سؤال دوم پژوهش، میانگین نمره مؤلفه ارتقای دانش بین اعضای هیئت علمی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای با حد متوسط که برابر با عدد ۳ در نظر گرفته می‌شود، مقایسه شد تا مشخص شود میزان تاثیرگذاری استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر ارتقای دانش بین اعضای هیئت علمی، از حد متوسط بزرگ‌تر، کوچک‌تر یا برابر با آن است. مطابق جدول (۴)، میانگین مولفه ارتقای دانش بین اعضای هیئت علمی برابر با ۴/۰۹ می‌باشد که به طرز معناداری از حد متوسط (۳) بالاتر است. بنابراین، با اطمینان ۹۵٪ می‌توان نتیجه گرفت که میزان تاثیرگذاری استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر ارتقای دانش بین اعضای هیئت علمی از حد متوسط بیشتر است ($P < 0/05$).

جدول ۶- نتایج آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به مولفه ارتقای دانش

سطح معناداری (P-value)	درجه آزادی (Df)	آماره مجذور کای	انحراف استاندارد	میانگین	میانگین رتبه	گویه‌ها
۰/۰۰۵	۷	۲۰/۴۱۳	۰/۷۵	۴/۱۲	۴/۶۵	شبکه‌های اجتماعی مکان‌های مناسبی برای اشتراک دانش هستند.
			۰/۷۵	۴/۲۳	۴/۹۰	به وجود شبکه‌های اجتماعی جهت توسعه علمی در کنار خود نیاز دارم.

گویه‌ها	میانگین رتبه	میانگین استاندارد	انحراف استاندارد	اماره مجذور کای	درجه آزادی (Df)	سطح معناداری (P-value)
علاقه‌مند به استفاده از تجربیات و دانش دیگران از طریق شبکه‌های اجتماعی هستم.	۴/۶۷	۴/۱۶	۰/۷۴			
تا به حال مطالب علمی را از طریق شبکه‌های اجتماعی کسب کرده‌ام.	۴/۵۳	۴/۰۹	۰/۷۶			
مطالب موجود در شبکه‌های اجتماعی در روزآمدسازی دانش مؤثر است.	۴/۴۲	۴/۰۸	۰/۷۴			
شبکه‌های اجتماعی مکانی قابل اعتماد برای اشتراک دانش هستند.	۴/۱۹	۳/۹۸	۰/۷۷			
تمایل دارم یافته‌های علمی و تجربیات ارزشمند خود را در شبکه‌های اجتماعی به اشتراک بگذارم.	۴/۳۳	۴/۰۴	۰/۷۵			
استناد علمی منتشر شده در شبکه‌های اجتماعی را معتبر می‌دانم.	۴/۳۲	۴/۰۵	۰/۷۱			

مطابق جدول (۶)، گویه‌های مربوط به مولفه ارتقای دانش، توسط آزمون فریدمن رتبه‌بندی شده‌اند. مقایسه میانگین رتبه‌ها نشان می‌دهد که اهمیت و رتبه مولفه‌های مطرح شده با ۹۵٪ اطمینان با یکدیگر متفاوت است ($P < 0/05$). به عبارتی، گویه‌های «به وجود شبکه‌های اجتماعی جهت توسعه علمی در کنار خود نیاز دارم، علاقه‌مند به استفاده از تجربیات و دانش دیگران از طریق شبکه‌های اجتماعی هستم، شبکه‌های اجتماعی مکان‌های مناسبی برای اشتراک دانش هستند، تا به حال مطالب علمی را از طریق شبکه‌های اجتماعی کسب کرده‌ام، مطالب موجود در شبکه‌های اجتماعی در روزآمدسازی دانش مؤثر است، تمایل دارم یافته‌های علمی و تجربیات ارزشمند خود را در شبکه‌های اجتماعی به اشتراک بگذارم، استناد علمی منتشر شده در شبکه‌های اجتماعی را معتبر می‌دانم و شبکه‌های اجتماعی مکانی قابل اعتماد برای اشتراک دانش هستند»، به ترتیب بیشترین اهمیت را درباره تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی در ارتقای دانش اعضای هیئت علمی داشته‌اند.

سوال سوم: از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه ایلام مزایای استفاده از شبکه‌های اجتماعی به چه میزان در فعالیت‌های علمی مؤثر است؟

جهت بررسی سؤال سوم پژوهش، میانگین نمره مؤلفه مزایای استفاده از شبکه‌های اجتماعی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای با حد متوسط که برابر با عدد (۳) در نظر گرفته می‌شود، مقایسه شد، تا مشخص شود میزان تاثیرگذاری مزایای استفاده از شبکه‌های اجتماعی در فعالیت‌های علمی، از حد متوسط بزرگ‌تر، کوچک‌تر یا برابر با آن است. مطابق جدول (۴)، میانگین مولفه مزایای

استفاده از شبکه‌های اجتماعی برابر با ۴/۰۲ می‌باشد که به شکل معناداری از حد متوسط (۳) بالاتر است. بنابراین، با اطمینان ۹۵٪ می‌توان نتیجه گرفت که میزان تاثیرگذاری مزایای استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر فعالیت‌های علمی از حد متوسط بیشتر است ($P < ۰/۰۵$).

جدول ۷- نتایج آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به مولفه مزایای استفاده از شبکه‌های اجتماعی

گویه‌ها	میانگین رتبه	میانگین	انحراف استاندارد	آماره مجذور کای	درجه آزادی (Df)	سطح معناداری (P-value)
من در استفاده از شبکه‌های اجتماعی لذت می‌برم.	۴/۵۹	۴/۰۷	۰/۷۴	۵/۷۰۵	۷	۰/۵۷۵
شبکه‌های اجتماعی، جامعه علمی که با آن در تماس هستم را گسترش می‌دهد.	۴/۵۱	۴/۰۳	۰/۷۱			
شبکه‌های اجتماعی همکاری علمی را برای من آسان می‌کند.	۴/۴۱	۳/۹۵	۰/۸۲			
وابستگی من به شبکه‌های اجتماعی برای اهداف و ارتباطات علمی در حال افزایش است.	۴/۴۴	۴/۰۲	۰/۶۵			
استفاده از شبکه‌های اجتماعی کیفیت فعالیت‌های علمی من را بهبود می‌بخشد.	۴/۴۸	۴/۰۲	۰/۶۹			
شبکه‌های اجتماعی در ایجاد روابط جدید با محققان دیگر به من کمک می‌کند.	۴/۴۲	۴/۰۲	۰/۶۷			
شبکه‌های اجتماعی سبب ایجاد انگیزه برای انجام فعالیت‌های علمی در من می‌شود.	۴/۷۴	۴/۰۹	۰/۷۳			
از شبکه‌های اجتماعی به‌منظور یافتن شغل استفاده می‌کنم.	۴/۴۰	۳/۹۵	۰/۸۴			

مطابق جدول (۷)، گویه‌های مربوط به مولفه مزایای استفاده از شبکه‌های اجتماعی، توسط آزمون فریدمن رتبه‌بندی شده‌اند. مقایسه میانگین رتبه‌ها نشان می‌دهد که اهمیت و رتبه مولفه‌های مطرح شده با ۹۵٪ اطمینان با یکدیگر یکسان است. به عبارتی، هر ۸ گویه مربوط به مزایای استفاده از شبکه‌های اجتماعی، از نظر پاسخگویان از اهمیت یکسانی برخوردار می‌باشند ($P > ۰/۰۵$).

سوال چهارم: از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه ایلام، موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی به چه میزان در فعالیت‌های علمی موثر است؟

جهت بررسی سؤال آخر پژوهش، میانگین نمره مؤلفه موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای با حد متوسط که برابر با عدد (۳) در نظر گرفته می‌شود، مقایسه شد، تا مشخص شود میزان تاثیرگذاری موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی در فعالیت‌های علمی، از

حد متوسط بزرگ‌تر، کوچک‌تر یا برابر با آن است. مطابق جدول (۴)، میانگین مولفه موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی برابر با ۳/۷۷ می‌باشد که به شکل معناداری از حد متوسط (۳) بالاتر است. بنابراین، با اطمینان ۹۵٪ می‌توان نتیجه گرفت که میزان تاثیرگذاری موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر فعالیت‌های علمی از حد متوسط بیشتر است ($P < 0/05$).

جدول ۸- نتایج آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به مولفه موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی

گویه‌ها	میانگین رتبه	میانگین استاندارد	انحراف استاندارد	آماره مجذور کای	درجه آزادی (DF)	سطح معناداری (P-value)
پایین بودن سرعت اینترنت باعث محدودیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌شود.	۶/۲۶	۳/۹۸	۰/۹۹	۲۵۹/۳۶۶	۹	۰/۰۰۰
عدم تشویق دانشگاه در استفاده از شبکه‌های اجتماعی با اهداف علمی، باعث محدودیت استفاده از آن‌ها می‌شود.	۵/۹۹	۳/۹۵	۰/۹۱			
در استفاده از شبکه‌های اجتماعی نگران حریم خصوصی هستم.	۶/۸۱	۴/۲۸	۰/۸۲			
فیلترینگ در شبکه‌های مجازی باعث محدودیت استفاده از آن‌ها می‌شود.	۶/۴۱	۴/۱۰	۰/۸۵			
عدم آشنایی با شبکه‌های اجتماعی و امکانات آن‌ها باعث شده کمتر از آن‌ها استفاده کنم.	۵/۷۲	۳/۸۵	۰/۸۹			
مسائل مربوط به صحت و اعتبار منابع در شبکه‌های اجتماعی باعث می‌شود از این شبکه‌ها استفاده کنم.	۵/۶۳	۳/۸۹	۰/۷۸			
استفاده از شبکه‌های اجتماعی اتلاف وقت است.	۴/۴۰	۳/۳۵	۱/۱۲			
عدم آشنایی و اجرایی نشدن قانون کپی رایت باعث محدودیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌شود.	۵/۳۹	۳/۸۰	۰/۸۶			
شبکه‌های اجتماعی جالب نیستند.	۲/۹۳	۲/۸۰	۱/۱۴			
عدم امنیت داده‌ها در فضای مجازی باعث محدودیت استفاده از آن‌ها می‌شود.	۵/۴۴	۳/۷۵	۱/۰۸			

<https://apsssgom.ac.ir/>

مطابق جدول (۸)، گویه‌های مربوط به مولفه موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی، توسط آزمون فریدمن رتبه‌بندی شده‌اند. مقایسه میانگین رتبه‌ها نشان می‌دهد که اهمیت و رتبه مولفه‌های مطرح شده با اطمینان ۹۵٪ با یکدیگر متفاوت است ($P < 0/05$). به عبارتی، گویه‌های «در استفاده از شبکه‌های اجتماعی نگران حریم خصوصی هستم، فیلترینگ در شبکه‌های مجازی باعث محدودیت

استفاده از آن‌ها می‌شود، پایین بودن سرعت اینترنت باعث محدودیت استفاده از آن‌ها می‌شود، عدم تشویق دانشگاه در استفاده از شبکه‌های اجتماعی با اهداف علمی باعث محدودیت استفاده از آن‌ها می‌شود، عدم آشنایی با شبکه‌های اجتماعی و امکانات آن‌ها باعث شده کمتر از آن‌ها استفاده کنم، مسائل مربوط به صحت و اعتبار منابع در شبکه‌های اجتماعی باعث می‌شود از این شبکه‌ها استفاده کنم، عدم امنیت داده‌ها در فضای مجازی باعث محدودیت استفاده از آن‌ها می‌شود، عدم آشنایی و اجرایی نشدن قانون کپی‌رایت باعث محدودیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌شود، استفاده از شبکه‌های اجتماعی اتلاف وقت است و شبکه‌های اجتماعی جالب نیستند»، به ترتیب بیشترین اهمیت را درباره تاثیر موانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی در فعالیت‌های علمی داشته‌اند.

۶. نتیجه‌گیری

امروزه نمی‌توان به صورت مستقل، بدون ارتباط و توجه به فناوری‌های نوین با تغییرات جهان پیش رفت. فناوری‌های نوین بر روند تعاملات و ارتباطات افراد تأثیر شگرفی گذاشته است. چنانکه یکی از مشخصه‌های دهه‌های اخیر، ظهور اینترنت در سراسر جهان و به دنبال آن گسترش ارتباطات بوده است. اینترنت بستر بسیار مهمی در تبادل اطلاعات به‌شمار می‌رود. امروزه با اضافه شدن قابلیت‌هایی چون صدا، تصویر، گرافیک و ویژگی‌هایی چون کاهش هزینه‌ها، رفع محدودیت‌های زمانی و مکانی و همگانی بودن، موجب استفاده عموم در حوزه‌های گوناگون از آن شده است. از مهم‌ترین حوزه‌های اصلی کاربرد اینترنت، کاربردهای پژوهشی، آموزشی و ارتباطی است که باعث شده اینترنت به بزرگ‌ترین محمول اطلاعاتی و قدرتمندترین رسانه ارتباطی و ابزار آموزشی و پژوهشی تبدیل شود.

توسعه پایدار در هر کشوری نیازمند توجه به تولید علم و تسهیل دستیابی سریع و صحیح به اطلاعات است. از این زاویه شبکه‌های اجتماعی به کاربران این امکان را می‌دهد تا به برقراری ارتباط، تعامل، تولید و به‌اشتراک‌گذاری اطلاعات بپردازند و این امر به پویایی در زمینه پژوهش و تولید علم منجر می‌شود. جامعه دانشگاهی نیز تحت تأثیر این پدیده بوده و میزان فعالیت بالایی را در این شبکه‌ها از خود نشان داده‌اند. از آنجایی که آموزش و پژوهش از اهداف اصلی دانشگاه‌ها است، بنابراین، بررسی جنبه‌های مختلف این پدیده ضروری به نظر می‌رسد. بدون تردید حرکت در این راستا دستاوردهای بزرگی را برای جامعه علمی و دانشگاهی در زمینه تولید علم به دنبال خواهد داشت.

باتوجه به یافته‌های جمعیت‌شناختی این پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که نیمی از اساتید دانشگاه ایلام روزانه بیش از دو ساعت از وقت خود را در شبکه‌های اجتماعی می‌گذرانند و همه پاسخ‌دهندگان عضو شبکه‌های اجتماعی هستند. اکثریت پاسخ‌دهندگان از شبکه اجتماعی علمی ریسرچ گیت استفاده می‌کنند و لینکدین، آکادمیا، و فیس‌بوک به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

مهم‌ترین ابزار برای استفاده از شبکه اجتماعی لپ‌تاپ است و پژوهشگران از هر دو زبان یعنی فارسی و انگلیسی استفاده می‌کنند.

نتایج تحلیل سؤال اول پژوهش درباره مؤلفه تأثیر شبکه‌های اجتماعی در تبادلات علمی نشان داد که استفاده از شبکه‌های اجتماعی در تبادلات علمی میان اعضای هیئت علمی دانشگاه ایلام از حد متوسط بالاتر است و این نشان می‌دهد که شبکه‌های اجتماعی در تبادلات علمی اعضای هیئت علمی مؤثر هستند. نتایج پژوهش حاکی از آن است که اعضای هیئت علمی از شبکه‌های اجتماعی به منظور مشارکت پژوهشی استفاده می‌کنند. نتایج این بخش از پژوهش با پژوهش امینی (۱۳۹۴) همسو نیست؛ زیرا امینی بیان کرد که استفاده از شبکه‌های اجتماعی در تبادلات علمی میان کتابداران نقشی ندارد. نتایج این پژوهش نشان داد که استفاده از شبکه‌های علمی در میان اعضای هیئت علمی مرسوم است.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل پرسش دوم پژوهش نشان داد که استفاده از شبکه‌های اجتماعی علمی در ارتقای دانش علمی اعضای هیئت علمی دانشگاه ایلام از حد متوسط بالاتر است. بنابراین، استفاده از این شبکه‌ها برای اعضای هیئت علمی موثر است. اعضای هیئت علمی به این باور درباره شبکه‌های اجتماعی رسیده‌اند که به وجود شبکه‌های اجتماعی جهت توسعه علمی در کنار خود نیازمند هستند. پژوهشی همسو با نتایج این پژوهش یافت نشد.

یافته‌های حاصل از سؤال سوم پژوهش، مربوط به مزایای استفاده از شبکه‌های اجتماعی نشان داد که از دیدگاه اعضای هیئت علمی ایجاد انگیزه برای انجام فعالیت‌های علمی، مهم‌ترین مزیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی از نظر آنان است. نتایج این بخش از پژوهش با نتایج پژوهش العوفی و فالتون (۲۰۱۴) همسو نیست؛ زیرا نتایج پژوهش او مهم‌ترین مزیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی را کسب لذت می‌داند. در سال‌های اخیر با رشد تصاعدی شبکه‌های اجتماعی، فرصتی کم‌نظیر برای محققان و پژوهشگران برای تبادل سریع و گسترده اطلاعات در زمینه‌های گوناگون به وجود آمده است. هم‌اکنون این ابزارهای ارتباطی به خاطر افزایش استفاده دسترسی تعداد زیادی از کاربران، امکانات و تسهیلات خاصی برای محققان و پژوهشگران فراهم کرده است. پس، ضرورت اطلاع‌رسانی صحیح در مورد کارکردهای علمی، ارتباطی و تعاملی شبکه‌های اجتماعی اجتناب‌ناپذیر است.

یافته‌های حاصل از سؤال چهارم پژوهش مربوط به موانع موجود در استفاده از شبکه‌های اجتماعی، از دیدگاه اعضای هیئت علمی است که نگرانی از حریم خصوصی، مهم‌ترین مانع استفاده از شبکه‌های اجتماعی در بین اعضای هیئت علمی است. این نتایج با آنچه آکچاییر (۲۰۱۷) در پژوهش خود ارائه داد، همسو است؛ زیرا هر دو پژوهش در استفاده از شبکه‌های اجتماعی نگران

حریم خصوصی خود هستند. با وجود تمام موانعی که در استفاده از شبکه‌های اجتماعی وجود دارد، ولی هنوز میزان بالایی از افراد جامعه از این شبکه‌ها استفاده می‌کنند. همچنین با وجود قابلیت‌های زیادی که در این شبکه‌ها وجود دارد، می‌توان به برخی از موانع موجود بر سر راه این شبکه‌ها غلبه کرد و با ریشه‌یابی مشکلات و پیامدهای منفی آن و پیش گرفتن راه‌های احساسی، مسلماً نتایج بهتری را دربر خواهد داشت. اگر با اینترنت و شبکه‌های اجتماعی برخورد درست و منطقی شود، می‌تواند به ابزار مفیدی برای پژوهشگران تبدیل شود و زمینه را برای رشد و پیشرفت و پویایی جامعه علمی فراهم کند.

اعضای هیئت علمی در همه رشته‌ها و گرایش‌ها نیازمند به‌روزرسانی دانش خود و حضور در مجامع علمی به طور حضوری و غیرحضوری هستند. ارتباطات علمی از دو مجرای رسمی و غیررسمی انجام می‌شود. در ارتباطات رسمی اطلاعات به طور غیرمستقیم و به‌وسیله واسطه‌هایی مانند کتاب‌ها و نشریات منتقل می‌شود؛ در حالی که در مجرای غیررسمی اطلاعات به طور مستقیم و بدون واسطه انتقال می‌یابد. اینگونه ارتباطات اساس شکل‌گیری اندیشه‌های جدید است. شکل امروزی ارتباطات غیررسمی را در قالب دانشکده نامرئی الکترونیکی می‌توان در شبکه‌های اجتماعی علمی جست‌وجو کرد.

باتوجه به اهمیت شبکه‌های اجتماعی برای اساتید، لازم است دانشگاه‌ها با برگزاری کارگاه‌های آموزشی، اهمیت رسانه‌های اجتماعی در همکاری‌های علمی را برای اعضای هیئت علمی و دیگر کارکنان نشان داده و با ایجاد مشوق‌هایی، مسیر این همکاری را با استفاده صحیح از رسانه‌های اجتماعی فراهم سازند. قابلیت‌های متنوع شبکه‌های اجتماعی باعث گرایش بیشتر اقشار جامعه، از جمله اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و دانشجویان به این رسانه شده است. شبکه‌های اجتماعی مجازی شرایط جدیدی از همکاری و ارتباطات را ایجاد کرده است؛ بنابراین، باید برای شناخت و استفاده بهتر اساتید از شبکه‌های اجتماعی تصمیم‌هایی اتخاذ شود؛ تا علاوه بر استفاده به‌قصد سرگرمی، اساتید از دیگر قابلیت‌های این رسانه در فعالیت‌های علمی خود بهره‌گیرند؛ لذا پیشنهاد می‌شود در دانشگاه‌ها برای بهبود استفاده از این شبکه‌ها، دوره‌های آموزشی با هدف معرفی و آموزش نحوه استفاده کاربردی و حرفه‌ای از شبکه‌های اجتماعی برگزار شود. به منظور آگاهی‌رسانی در رابطه با شبکه‌های اجتماعی، کارگاه‌های آموزشی، و کلاس‌های توجیهی با محوریت شبکه‌های اجتماعی در دانشگاه‌ها برگزار شود.

منابع

- امینی، طاهره (۱۳۹۴). بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در تبادلات علمی: مطالعه کتابداران دانشگاه‌های دولتی شهر تهران. در: گردآورندگان: محمدامین عرفان منش، مهدی رحمانی، میلاد روشنی، مجموعه مقالات هشتمین همایش سراسری اتحادیه انجمن‌های علمی- دانشجویی علم اطلاعات و دانش‌شناسی. تهران: کتابدار، ص ۸۳-۹۷.
- اصنافی، امیررضا؛ سلامی، مریم؛ سیاح برگرد، مهدی؛ حسینی آهنگری؛ سید عابدین (۱۳۹۴). حضور پژوهشگران دانشگاه‌های علوم پزشکی، آزاد و دولتی شهر اهواز در شبکه اجتماعی ریسرچ گیت. توسعه آموزش جندی شاپور اهواز، (۱)۶.
- بیرانوند، علی؛ بیرانوند، زینب (۱۴۰۱). نقش و کارکرد شبکه‌های اجتماعی در معرفی انتشار علمی. جراحی ایران، (۲)۳۰، ص ۶۰-۷۲.
- پرهام‌نیا، فرشاد؛ نوشین‌فرد، فاطمه؛ حریری، نجلا؛ محمداسماعیل، صدیقه (۱۳۹۵). تاثیر عوامل رفتاری بر ارتباطات علمی: تحلیلی مبتنی بر رگرسیون چندگانه. مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، (۲)۲۸، ص ۸۶-۱۰۶.
- پلویی، آرزو؛ نقشینه، نادر (۱۳۹۵). ارتباطات علمی از منظر آرای نیکلاس لومان. مطالعات کتابداری و سازماندهی اطلاعات (مطالعه ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات)، (۲)۲۷، ص ۷-۲۰.
- حیدری، حسین؛ شاوردی، تهمنه (۱۳۹۲). تاثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر همگرایی و واگرایی قومی. در: همایش تخصصی بررسی ابعاد شبکه‌های اجتماعی. تهران: جهاد دانشگاهی.
- خانکی، هادی؛ بابایی، محمود (۱۳۹۰). فضای سایبر و شبکه‌های اجتماعی. جامعه اطلاعاتی، (۱)۱.
- خزایی، شهناز (۱۳۹۰). شناخت و تحلیل ارتباطات علمی اعضای هیات علمی دانشگاه رازی کرمانشاه. استاد راهنما: مظفر چشمه سهرابی؛ استاد راهنما: عباس حری. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه اصفهان.
- دستیار، وحید؛ رزاقی؛ نادر، فقیه عبداللهی، مهدی (۱۳۹۹). نقش شبکه‌های اجتماعی در ارتباطات اعضای هیئت علمی دانشگاه مازندران و تاثیر آن بر تولیدات علمی آنان. کتابداری و اطلاع‌رسانی، (۹۲)۲۳، ص ۱۷۳-۱۹۶.
- <https://dio.org/lis.2020.226284.1701/10.30481>
- دولانی، عباس؛ زند، سهیلا؛ برادر، رویا (۱۳۹۸). بررسی فعالیت اعضای هیئت علمی دانشگاه الزهراء در شبکه‌های اجتماعی علمی ریسرچ گیت و تاثیر آن در پایگاه استنادی اسکوپوس و موتور جستجوی گوگل اسکالر. مطالعات دانش‌شناسی، (۲۱)۶، ص ۴۳-۶۹.
- <https://dio.org/10.22054/jks.2019.47771.1256>
- زارع ابراهیم‌آباد، اکرم؛ میراسماعیلی، بی‌بی‌سادات (۱۳۹۴). بررسی تاثیر شبکه اجتماعی فیس‌بوک بر تغییر هویت فرهنگی و اجتماعی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران. مدیریت فرهنگی، (۲۸)۹، ص ۷۳-۹۳.
- عدلی‌پور، صمد؛ قاسمی، وحید؛ میرتبار، سید احمد (۱۳۹۳). جایگاه شبکه‌های اجتماعی آنلاین در میان دانشجویان کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی. تعامل انسان و اطلاعات، (۱)۱، ص ۱-۲۸.
- گلینی مقدم، گلنسا؛ صمیعی، میترا؛ سروستانی، مریم (۱۳۹۷). نقش رسانه‌های اجتماعی در ارتباطات علمی اعضای هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی. مطالعات رسانه‌های نوین، (۱۵)۴، ص ۳۱۷-۳۴۶.
- <https://dio.org/nms.201827860.371/10.22054>
- ماه پیشانیان، مهسا (۱۳۸۹). جنگ نرم در فضای رسانه و سایبر: بررسی تطبیقی جنگ نرم در آمریکا علیه ایران در عرصه رسانه‌های سنتی و نوین. تهران: علیا.
- مراویسی، ژاله؛ پناهی، سیروس؛ صدیقی، شهرام (۱۴۰۰). نقش شبکه‌های اجتماعی در ارتباطات علمی دانشجویان و

- اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران. مدیریت سلامت، ۲۴(۴)، ص ۴۷-۵۷.
- مرادی، مریم (۱۳۹۰). بررسی میزان مشرکت دانشجویان ارتباطات در تولید محتوای رسانه‌های اجتماعی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. گروه ارتباطات اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- منصور کیانی، ربابه؛ باب الحوائجی، فهیمه؛ نوشین‌فرد، فاطمه؛ سهیلی، فرامرز (۱۳۹۸). مطالعه وضعیت آینده اشاعه تولیدات علمی پژوهشگران علم اطلاعات و دانش‌شناسی در شبکه‌های اجتماعی از دیدگاه متخصصان ایرانی. کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۲۲(۸۷)، ص ۱۳۹-۱۶۳.
- میرزایی، مریم؛ رحیمی، صالح؛ مرادی، محمود (۱۳۹۵). بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی در تبادلات علمی (مطالعه موردی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی). کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱۹(۱)، ص ۱۳۰-۱۸۰.
- Akcaayir, G. (2017). Why do faculty members use or not use social networking sites for education? *Computers in Human Behavior*, 71(2). <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.02.028>
- Al-Alufi, A. & Fulton, C. (2014). Use of social networking tools for informal scholarly communication in humanities and social science disciplines. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, No.147, p. 436-445. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.07.135>
- Asmi, N.A. & Margam, M. (2018). Academic social networking sites researchers in Central universities of Delhi: A study of Researchgate And Academia. *Global Knowledge, Memory And Communication*, 67(1/2), p. 91-108. <https://doi.org/10.1108/gkMc-01-2017-0004>
- Jaakon maki, R., Muller, O. & Brocke, J. (2017). *The Impact of Context, and Creator On User Engagement in Social Media Marketing*. Hawaii International Conference on System Sciences. <https://doi.org/10.24251/hicss.2017.136>
- Khajehieian, D. & Ebrahimi, P. (2020). Mediabrading and value-co-creation effect of user participation in social media of newsmedia on attitudinal and behavioral loyalty. *European Journal of International Management*, 14(3), p. 254-273. <https://doi.org/10.1504/EJIM.2020.10020735>
- Martin-Gomez, S. & Munozdo Luna, A.B. (2024). The role of social networks in communication in the scientific research community. *Journal of Technology and science Education*, 14(2), p. 291-305.
- Parabhoi, L. & Kumari, N. (2018). *Awareness and Use of Academic social Networking sites by faculty and students of Indian Institute of technology (Indian school of mines), Dhanbad: a Case study*. In: 2018 5th international symposium on Emerging Trends and Technologies in Libraries and information service (pp.174-178).
- Smih, B.G. & Gallicano, T. (2015). Terms of engagement: Analyzing public engagement with organizations through social media. *Computers in Human Behavior*, Vol. 53. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.05.060>
- Zong, Q., Xie, Y., Tuo, R., Huang, J. & Yang, Y. (2019). The impact of video abstract on citation counts: evidence from a retrospective cohort study. *Journal of physics. Scientometrics*, 11(2), p. 1715-1727. <https://doi.org/10.1007/S11192-019-03108-W>